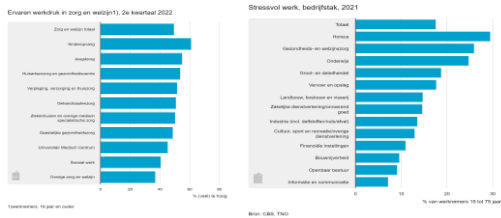

Omgaan met werkdruk voor de OR

1

De cijfers op een rijtje

2

Wat is werkdruk?

Het is de spanning die ervaren wordt tussen wat het werk vraagt en wat de werknemer kan doen

- Factoren:
- Tijdsdruk
 - Variatie in het werk
 - Zelfstandigheid
 - Invloed op het werk
 - Sociale steun

www.zelfinspectie.nl

3

Gevolgen?

Overspannenheid: wn gemiddeld **18 weken** thuis
 Burn-out: wn gemiddeld na **40 weken** weer volledig aan het werk,
2,5 jaar voordat klachten volledig zijn verdwenen

Jaarlijks zijn **6 miljoen** verzuimdagen van de beroepsbevolking gerelateerd aan werkdruk of werkstress

De International Labour Organization (ILO) heeft berekend dat de kosten hiervan tussen de **3 en 4%** van het BNP van de landen van de Europese Unie bedragen. Het Trimbos Instituut schat de kosten van verzuim vanwege psychische klachten in Nederland jaarlijks op ca. **2,7 miljard euro**.

2013 **1 op 11** werknemers een burn out
 2023 **1 op 7** werknemers een burn out

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE | BELEIDING

4

Oorzaak?

Werkdruk heeft veel oorzaken

- Te weinig personeel
- Ondoordachte planning
- Te veel uitzendkrachten
- Onvoldoende opleiding
- Tekortschietende leiding
- Werksfeer
- Technologie en onderhoud
- Enz.

Vooraf de kwaliteit van de organisatie bepaalt de hoogte van de werkdruk

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE | BELEIDING

5

Ontkenning werkgever?

Werkdruk is organisatie probleem, het zit niet tussen de oren

- Hoge mate van struisvogelproblematiek
- Werkgevers **willen** het niet zien:
 - ontkennen het of individualiseren, het is een privézaak,
 - er is bij ons helemaal geen werkdruk, werkdruk is niet te meten,
 - we moeten de stressbestendigheid van de medewerkers verbeteren, er is wel werkdruk, maar daar is niets aan te doen
 - etc.

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE | BELEIDING

6

Ontkenning werknemers?

Speelt de privésituatie een belangrijke rol, dan is het belangrijk dat het werk de privésituatie niet verslechterd.

Werknemers **laten** het niet zien:

- gaan te lang door,
- zeggen te laat stop,
- bedrijfscultuur,
- druk van de groep,
- eigen werkethiek (ik heb geen problemen!)

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE • BELEID

7

Verplichtingen werkgever I

- Werkdruk is in Arbowet (artikel 1.3 e en f) opgenomen (psychosociale arbeidsbelasting)

*psychosociale arbeidsbelasting: **de factoren** direct of indirect onderscheid met inbegrip van seksuele intimidatie, agressie en geweld, pesten en **werkdruk**, in de arbeidssituatie die **stress** teweeg brengen;*

*stress: een toestand die als negatief ervaren **lichamelijke, psychische of sociale gevolgen** heeft;*

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE • BELEID

8

Verplichtingen werkgever II

- De wg dient **beleid** te voeren om psychosociale arbeidsbelasting te voorkomen of te beperken (artikel 3.2 Arbowet)
- Onderdeel daarvan is dat de wg **onderzoekt** wat de bronnen en **oorzaken** zijn van werkdruk in de organisatie
- Arbobesluit: wg dient in **RI&E** en het **plan van aanpak** aandacht te besteden aan psychosociale arbeidsbelasting, en dus ook aan **werkdruk + voorlichting**
- Inspectie stelt **verdiepend werkdrukonderzoek** verplicht als uit RI&E blijkt dat werkdruk risico is

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE • BELEID

9

Verplichtingen werkgever III

- Het periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO) (artikel 18 Arbowet) biedt de mogelijkheid om daarin een vragenlijst werkdruk-werkstress op te nemen

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE | BELEIDING

10

Belangen werkgever

- Niet optimaal functionerende werknemers
- Verslechterde werksfeer
- Slechte klantrelaties
- Mindere prestaties en fouten, afbreuk en storingen
- Verzuim kost veel geld
- Krimpende beroepsbevolking

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE | BELEIDING

11

Cao's voorbeelden

- cao ziekenhuizen 2021-2023

Artikel 4.8, lid 2. De werkgever spant zich in om bovenmatige werkdruk voor werknemers te voorkomen. In voorkomende gevallen kan coaching worden ingezet als onderdeel van preventieve maatregelen ter begeleiding en voorkoming van uitval door burn-out.
Bijlage H protocol

- cao GGZ 2021-2024

Terugdringen werkdruk en toename inzet zelfstandigen

Vakorganisaties en de Nederlandse ggz zullen de komende cao-periode in gezamenlijkheid onderzoeken hoe de werkdruk onder psychiaters/verslavingsartsen en andere zorgprofessionals in dienstverband kan worden verminderd. De toename van het aantal ZZP'ers werkt mogelijk werkdruk verhogend voor de dienstvervaarders bij de invulling van diensten. Dit en andere werkdruk verhogende omstandigheden worden in kaart gebracht waarbij tevens de nodige oplossingsrichtingen zullen worden geformuleerd. Uiterlijk 1 januari 2023 zal het onderzoek worden afgerond met concrete adviezen voor implementatie.

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE | BELEIDING

12

Arbocatalogi

- Werkgevers- en werknemersorganisaties maken in een arbocatalogus samen afspraken over de wijze waarop zij aan de doelvoorschriften in de arbowetgeving (gaan) voldoen. Hierin staan de methoden en oplossingen beschreven die zij onderling hebben afgesproken.
- Arbocatalogi die met positief resultaat door de Nederlandse Arbeidsinspectie zijn getoetst, vormen het uitgangspunt voor het toezicht en de handhaving door de Nederlandse Arbeidsinspectie.
- <https://www.arboportaal.nl/externe-bronnen/arbocatalogi>

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE | BELEIDING

13

Arbocatalogi

- <https://www.gezondveiligwerken.nl/> (GGZ)
- <https://www.ambulancetzorg.nl/themas/arbeidsmarkt-en-werkgeverschap/arbeidsomstandigheden> (Ambulancetzorg)
- <https://www.arbocatalogusgehandicaptenzorg.nl/> (Gehandicaptenzorg)
- <https://www.jeugdzorg-werkt.nl/arbocatalogus-jeugdzorg> (Jeugdzorg)
- <https://www.arbocatalogusvt.nl/> (VVT)

SER Handreiking

- <https://www.ser.nl/nl/thema/arbeidsomstandigheden/dossiers/arbocatalogus>

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE | BELEIDING

14

Rechten van de OR of VGWM commissie I

- OR kan vragen om een RI&E te laten uitvoeren waarin werkdruk risico's onderzocht worden
- OR kan vragen om in plan van aanpak de maatregelen concreet te laten beschrijven
- OR kan in PAGO werkdruk of werkbelevingsonderzoek laten uitvoeren

Hoofdstuk 3 Arbowet

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE | BELEIDING

15

WOR Mogelijkheden I

- De OR heeft het instemmingsrecht (**artikel 27**) op alle regelingen op het gebied van arbeidsomstandigheden, ziekteverzuim of reïntegratiebeleid.
- Met het adviesrecht (**artikel 25**) kan de OR invloed uitoefenen bij onder andere een reorganisatie en bij de invoering van technologische vernieuwingen. Deze veranderingen kunnen gepaard gaan met een verhoging van de werkdruk.
- Het overleg-en initiatiefrecht (**artikel 23**) geeft de OR de mogelijkheid om alle onderwerpen die hij van belang vindt in het overleg met de bestuurder aan de orde te stellen. Ook mag de OR op alle terreinen zelf voorstellen doen.

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE | BELEID

16

WOR Mogelijkheden II

- Via het informatierecht (**artikel 31**) kan de OR alle informatie bij de werkgever opvragen die nodig is om goede medezeggenschap uit te oefenen. Hierbij hoort dus ook informatie over werkdruk-en werkstressproblemen. Ziekteverzuim, verlofstuwmeren, fouten, storingen
- **Artikel 18** geeft de OR het recht op overleg met de achterban en zo de mogelijkheid om met de achterban over werkdrukproblematiek te praten.
- Volgens **artikel 16** heeft de OR het recht op kosten van de werkgever deskundigen in te schakelen. Hiervan zou de OR bijvoorbeeld gebruik kunnen maken als er nader werkdrukonderzoek nodig is omdat de werkgever (nog) niet in actie wil komen.
- **Artikel 28** geeft de OR de opdracht om zoveel als mogelijk is de naleving van de voor de onderneming geldende voorschriften op het gebied van onder meer de arbeidsomstandigheden te bevorderen.

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE | BELEID

17

Rechten OR of VGWM commissie III

- Sommige arbocatalogi beschrijven rechten OR

Arbocatalogus VVT

"Werkdruk op de agenda

De bestuurder en de OR moeten werkdruk jaarlijks bespreken, bij signalen van een verstoorde werkdrukbalans vaker. Het management bespreekt werkdruk met de teamleiders en de teams. Signalen van toenemend verzuim of een toenemende mismatch tussen zorgcomplexiteit en gekwalificeerde medewerkers moeten in beeld zijn en blijven. Zo nodig worden aanpassingen in het beleid geformuleerd.

In de teamoverleggen moet werkdruk ook periodiek op de agenda staan. En collega's onderling zullen dit bespreekbaar moeten houden en elkaar hierop aanspreken."

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE | BELEID

18

Rechten OR of VGWM commissie

- De arbodienst/ preventiemedewerker kan worden gevraagd naar zijn indrukken en opvattingen over de invloed van werkdruk op werk en werksfeer en naar de nuttigheid van werkdrukonderzoek

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE • BELEIDING

19

Aanpak van werkdruk voor de OR

- 3 sporen
- Aansturen op betere preventie
 - Vroegtijdige signalering (bijvoorbeeld dmv opleiding leidinggevenden, preventiemedewerker)
 - Betere begeleiding van langdurig zieken (afgewogen aanpak op papier)

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE • BELEIDING

20

Preventie

- Wederom 3 sporen
- Concrete weg
 - Werkdruk bespreekbaar maken in teams
 - Aansturen op werkdrukonderzoek

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE • BELEIDING

21

1. Concrete weg

OR gaat zelf op zoek naar belangrijkste oorzaken van overmatige werkdruk

Informatie verzamelen, betrokkenen spreken, voorstellen maken, welke rechtsmaatregel wordt overtreden, rechtsmaatregelen/inspectie?

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE • BELEID

22

2. Werkdruk bespreekbaar maken in teams

https://www.tno.nl/media/2505/tno_werkdruk_wegwijzer.pdf

- Aanpak alleen effectief als het geen vrijblijvend karakter heeft
- Directie moet krachtige trekker zijn
- Zonder sturing van directie, juist de afdelingen waar de problemen het grootst zijn komen niet toe aan werkdrukbesprekingen
- Leidinggevenden/ HR moeten sociaal vaardig zijn

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE • BELEID

23

3. De weg van het onderzoek

Onderzoek laten uitvoeren door arbo dienst, gespecialiseerd bureau, universiteit, vakbond

- Werkdrukcompas.nl (achterhalen oorzaken van werkdruk)

Criteria

- Weeg zorgvuldig af welk onderzoeksinstrument het beste past
- Commitment van directie
- Niet alleen cijfers, maar ook adviezen en aanbevelingen

Nadelen:

- Duurt lang
- Risico dat het nergens toe leidt
- Werknemers zijn onderzoeks moe

Nationaal congres OR & Zorg

DE VOORT
INNOVATIE • BELEID

24

Vragen?
